

Motion till riksdagen 2021/22:1202

av **Lars Thomsson (C)**

Gammalsvenskby

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ge Sida i uppdrag att göra speciella utvecklingsinsatser för Gammalsvenskby i Ukraina och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har en unik utpost i världen som heter Gammalsvenskby i södra Ukraina. Byn har varit befolkad av svenskar sedan år 1782. Byn heter Zmijivka på ukrainska, och ett 50-tal personer pratar ännu svenska idag i någon form.

Utbytet med Gammalsvenskby har varit intensivt från Sveriges håll sedan Ukraina blev självständigt 1991. En märkbar nedgång har skett i resandet till byn sedan kriget startade 2014. Ett omfattande utbyte har skett huvudsakligen genom Föreningen Svenskbybornas försorg genom åren.

Byn lever idag huvudsakligen på självverksamma jordbruk och besöksnäringen. Levnadsstandarden motsvarar ungefär Sverige på 1950–60-talet. Ca 2 300 personer lever i byn.

Sedan 2001 har Region Gotland ett vänortsavtal med Gammalsvenskby. Det har utvecklats till tre projekt kring demokrati, jordbruk och turism, finansierat av Internationellt Centrum för Lokal Demokrati, ICLD. I dessa tre projekt har stora framsteg gjorts för att bygga upp den institutionella kapaciteten, vilket är avgörande för att lyckas med hjälp till självhjälp. Dessa tre projekt är endast inriktade på utbyte och uppbyggnad av kunskap för ömsesidig nytta, utan möjligheter till investeringar.

Zmijivka är en av ca 5 000 ukrainska byar med liknande förutsättningar. Gemensamt för dessa byar är att infrastrukturen är väldigt undermålig, de demokratiska arbetssätten och institutionerna svaga samt att de är väldigt ovana att jobba med sin egen utveckling.

De tre pågående projekten i Gammalsvenskby har påvisat möjligheter att utveckla Zmijivka till en pilotby som kan tjäna som inspiration för en positiv utveckling i hela Ukraina. Planer finns på ett nytt vattensystem för byn; idag finns det vatten endast

2 timmar per dygn. Liksom att bygga upp en torrtoalettlösning; det finns inget avlopp i dessa byar överhuvudtaget. Vidare planeras att införa ett modernt miljövänligt sop-system; idag bränns allt i en grop i marken. Provodlingar pågår också för att odla energiskog för att byta ut kolet som är standard som uppvärmningskälla i husen. En projektering för utbyggt bevattningssystem av åkermarken är planerad. Alla dessa utvecklingssteg kostar investeringsmedel, vilket ICLD inte kan bistå med.

Pandemin har slagit hårt mot Gammalsvenskby. Bristen på kvalificerad sjukvård har varit påtaglig. I Ukraina är motståndet mot vaccinering tyvärr väldigt utbrett. Det gör att pandemin kommer att påverka negativt under väldigt lång tid framöver. Pandemin har också medfört att den så viktiga besöksnäringen helt stängts av, vilket bromsat utvecklingen kraftigt.

Med tanke på att Gammalsvenskby i praktiken är den enda levande svenska utposten i världen är det rimligt att regeringen ger Sida i uppdrag att göra speciella insatser mot Zmijivka, som gör att byn kan utvecklas till en pilotby i Ukrainas utveckling.

Med stöd i det ovan anförda bör därför riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att staten skall ge Sida i uppdrag att göra speciella utvecklingsinsatser för Gammalsvenskby i Ukraina.

Lars Thomsson (C)